

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 861.

CHICAGO, ILL., 13. MARCA (March 13), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3689 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

Važnost clevelandskih konvencij za ameriško delavsko gibanje.

Eksekutiva članstvu socialistične stranke:

Prihodnja konvencija socialistične stranke bo odločilna za bodočnost našega gibanja.

Pričela se bo dne 6. julija, dva dni po otvoritvi konvencije "Konference za progresivno politično akcijo." Obe se bosta vršili v Clevelandu.

"Konferenca za progresivno politično akcijo" reprezentira okoli 2,500,000 organiziranih delavcev, število farmerskih organizacij, farmerske-delavske stranke srednjepozadnih držav in razne druge progresivne organizacije. Socialistična stranka je v Konferenci regularno zastopana ves čas od njenega ustanovitvenega zbora, ki se je vršil l. 1922 v Chicagi.

"Konferenca za progresivno politično akcijo" je povabila na clevelandsko konvencijo vse unije, državne delavske federacije, okrajne delavske federacije, zveze malih farmerjev in kooperativne zadruge. Ameriško socialistično stranko bodo reprezentirali trije delegatje, in vsaka državna organizacija socialistične stranke ima pravico poslati dva delegata. Ako se socialisti potrudijo, bodo imeli na konvenciji, ki jo sklicuje K. P. P. A., nad sto delegatov.

Namen te konvencije je "zavzeti akcijo za nominiranje kandidatov za predsednika in podpredsednika Zedinjenih držav in razpravljati o drugih važnih problemih, ki bodo prišli pred konvencijo."

Če bo ta konvencija položila podlago za pravo politično stranko ameriškega delavstva in s tem omogočila socialistični stranki sodelovati z njo, bomo dobili priložnost kakršne še nismo imeli doslej. Vse naše izkušnje in sposobnosti, ki smo si jih pridobili tekom obstoja naše stranke, bomo rabili v službovanju delavskemu razredu pri gradnji novega gibanja; pomagali bomo pri njenem organizatoričnem delu in jo vodili po potih razredne zavednosti; uvajali bomo v njo naše metode in napravili iz nje eno mogočnih strank delavskega razreda.

Če pa se dogodi, da konvencija ne bo zavzela pravilne akcije, ako se pripeti, da bodo

na nji prevladovali nasprotniki samostojne politične akcije, bo šla socialistična stranka v ospredje, postavila svojega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata, in se borila v predsedniški kampanji kot edina stranka zavednega delavstva in progresivnih unij v tako ugodnih okolščinah kakor še nikdar doslej.

V obeh slučajih bodo odloki konvencije naše stranke nadvse važni, in v obeh slučajih bomo imeli velikanske priložnosti za bodoče delo. Naši boji v prošlosti niso bili zamanj. Naše borbe v bodočnosti bodo rodile sadove.

Mi ne moremo in ne smemo zanemarjati teh zgodovinskih priložnosti. Paziti moramo, da bodo na konvenciji številno reprezentirane socialistične organizacije iz vseh krajev Unije. Potrebno je, da se je udeležijo delegatje iz vseh krajev, naj bodo še tako oddaljeni, in naloga članstva je, da jim to omogoči.

Pri vsem tem pa ne pozabimo naših nalog pred konvencijo. Ogromno delo, velikanske naloge ki so pred nami, zahtevajo močno socialistično stranko, močno po duhu, močno po članstvu, močno v vztrajanju. Gradimo nove stranke postojanke! Jačajmo te ki že obstoje! Širimo naš tisk!

Vsakdo, ki je socialist, mora iti v akcijo! Vsakdo naj stori kolikor more in kjer more za svojo stranko! Potrebujemo agitatorjev in učiteljev! In potrebujemo sredstev.

Eksekutiva socialistična stranka je na svojih sejah v St. Louisu v začetku februarja razpravljala o vseh te problemih. Zaključila je izdati posebne znamke po 50c, \$1 in \$5. Naj ne bo člana, ki si je ne bi nabavil, tisto ki zmore, kajti stranka potrebuje sredstev za svoje kampanje. Nekateri ne bodo mogli prispevati več kot 50c, imamo pa tudi člane in simpatičarje, ki lahko prispevajo več. Kapitalistične stranke imajo na razpolago milijone dolarjev za svoje kampanje, ki jih vodijo za zavajanje ljudstva. Mi ne moremo računati na visoke vsote, ker jih delavci nimajo. Naša dolžnost pa je, da prispevamo to-

liko kolikor največ moremo, ker prispevamo v svojo korist — za jačanje svoje stranke.

Štiri mesece imamo še do konvencije — štiri mesece dela. In potem bomo delali naprej, ker ne poznamo odmora v borbi za socializem.

Eksekutiva socialistične stranke:

Eugene V. Debs, W. M. Brandt, Leo M. Harkins, Morris Hillquit, Edmund T. Melms, W. R. Snow, Birch Wilson.

Tragedija v Castle Gate, Utah.

Dne 8. marca ob 9. dopoldne se je dogodila eksplozija v premogovniku No. 2, posest Utah Fuel kompanije, v Castle Gatu. Okoli 175 premogarjev je bilo na delu, ki ga ne bodo opravljali nikdar več.

Dnevnik pišejo, da nihče ne ve, kaj je povzročilo razstrelbo. Vsakdo, ki pozna premogovnike, pa ve, da so jo povzročili nabrani plini v neprezračeni rovi. Vžgali so se, opore so se zrušile, 800 funtov težka jeklena vrata na enem delu rova so odletela kot lahko peresce, premogarjem je otrgalo glave, ali jih drugače razmesarilo, obžgalo da jih ni mogoče spoznati, nekatere, ki jih ni umorila eksplozija, pa je umoril plin. Večina ubitih premogarjev je bilo oženjenih.

Obupane žene, otroci in sorodniki so prihiteli k rovu, kompanijski policaji so jih odgnali proč, da jih ne bi motili pri rešilnem delu. Poročevalci opisujejo pretresljive prizore v družinah, ki so izgubile očete in sinove. To je v premogarskih seliških stara povest, ki se vedno ponavlja.

Castle Gate je premogarsko mestece z okoli 1,700 prebivalci. Nahaja se ob Rio Grande Western železnici v gorski kotlini. Ulico ima samo eno, premogarske kočice pa so razstresene tudi po brdih. Ob "glavni" ulici teče deroč potok, ki oskrbuje stanovalce z vedno enako šumečo melodijo. Ko se je nahajal pisec teh vrstic v Castle Gatu, je bilo tam samo par slovenskih družin. Več Slovencev pa živi v nekaterih bližnjih premogarskih naselbinah.

Leta 1900 se je dogodila eksplozija v Scofieldu, ki je blizu Castle Gata. Zahtevala je dve sto življenj.

Platforme demokratske in republikanske stranke vsebujejo v kratkem tole: Več kapitala za kapitaliste in več dela za delavce kadar delajo.—Status quo.

Človek je junak le tedaj, če izvrši veliko, pogumno delo iz svoje volje, iz svojega prepričanja. Junaki so bili tisti, ki so se bojevali za svobodo, ne pa tisti, ki so se bojevali za zatiranje.

SEMINTJA.

Žalosten praznik. — Tujci in tujci. — Novi kardinali. — Tekme za naklonjenost. — Nova razkritja. — Komitaši. — Franka pada. — V Rusijo gledajo.

Nedelja 9. marca je bila za stanovalce mesteca Castle Gate v državi Utah nevesel praznik. Okoli 175 njegovih prebivalcev je bilo v soboto pokopanih v premogovniku. To je bil njihov zadnji delavnik, praznikov pa niti poznali niso. V Castle Gatu se praznik ne razlikuje od delavnika. Ampak dva dneva, sobota in nedelja 8. in 9. marca bosta ostala prebivalcem zmerom v spominu. Mnogo se jih bo izselilo, ker ne bodo hoteli živeti blizu tragičnega groba. Spomin na grob pa bo šel z njimi.

To leto je izredno bogato na industrialnih nezgodah. Imeli smo štiri večje eksplozije v premogovnikih in par v industriji. Vse so zahtevale človeška življenja. Izmed vseh vesti so poročila o takih katastrofah najmanj zanimiva. Kaj bi se brigali za agonije vdov in sirot, za njihov jok, za tugo, ki je ni mogoče opisati! Ako jo hočeš razumeti, jo moraš čutiti. Ljudje pa so taki, da ne razumejo bolečin ljudi, katerih ne poznajo. Dogodi se katastrofa — 20, 30, 50, 200 mrtvih! Prečitaš vest pa listaš naprej. In to je: ljudje so si še preveč tuji, ne znajo še razumevati drug drugega, nesrečo pojmiijo šele tedaj, kadar jih udari.

Človek ceni svoje življenje, toda pri tem pozabi ceniti enako visoko življenje drugih ljudi. Zato so življenja poceni. Ni jih bilo malo med vojno, ki so argumentirali, da bo po vojni boljše živeti, zato ker bo manj ljudi na svetu. "Sedaj jih je preveč, zato je vse drago in plače so nizke." Po vojni pa je draginja še večja, plače so nižje kot so bile v primeri s cenami življenskih potrebščin, kljub temu da je milijone zdravih ljudi bilo pognano v prerano smrt. Ljudi ni preveč, pač pa je preveč nevednosti med ljudmi; ta je kriva, da je na svetu slabo, ampak nevedni ljudje, dokler bode nevedni, ne bodo razumeli te resnice.

Papež Pij XI. je podelil newyorškemu nadškofu Patrick J. Hayesu in čikaškemu nadškofu George W. Mundeleinu kardinalsko čast. Katoličani Zedinjenih držav imajo sedaj štiri kardinale. Vseh sedaj živiekih kardinalov je okoli petdeset, izmed teh nad polovico v Italiji. Papež ni posebno radodaren v poklanjanju

kardinalskih klobukov. Visoki cerkveni dostojanstveniki si jih morajo zaslužiti. Med njimi je tekma za naklonjenost vatikana, o kateri katoličani zelo malo vedo. Duhovnikom je znana, ki pa ne govore o nji vernikom. Za vsakega škofa in nadškofa je važno, koliko prispeva v vaticansko blagajno. Graditi mora katoliške organizacije in večati njihov vpliv na javno življenje. Ustanavljati mora katoliške šole in utrjevati klerikalne vplive. Vatikanske sarže niso poceni, kajti papež potrebuje sredstva za vzdrževanje svojega diplomatskega in cerkvenega aparata, ki je za eno cerkev ogromen.

Kakor tekmujejo škofje, nadškofje in kardinali za naklonjenost svetega očeta, tako tekmujejo duhovniki od škofa navzdol za naklonjenost svojih višjih. O tem bi tudi slovenski duhovniki v Ameriki lahko veliko pisali, pa najbrž ne bodo.

Rev. Zakrajšek, n. pr. je izdal odredbo, da mora vsak faran plačati najmanj 5% od svoje celoletne plače cerkvenega davka. Kdor zasluži \$2,000, mora dati najmanj \$100 fari sv. Štefana, ako hoče biti njen član. Baje Zakrajškova fara razmeroma mnogo prispeva v nadškofovo blagajno; z denarjem pa se dobi vpliv tudi pri nadškofih. Slovenski duhovniki, ki so hoteli očrniti Kazimirja v nadškofovi pisarni, so bili poučeni, da prinaša njegova fara veliko večje dohodke kakor pod prejšnjim župnikom, in to jim je bil migljaj, kako morajo delati, če hočejo streti svojega tekmeča.

Leonard Wood Jr., sin filipinskega generala Wooda, je po nerodnosti izbleknil, da bi njegov oče dobil nominacijo za predsedniško kandidacijo na republikanski konvenciji l. 1920, ako bi ugodil nekaterim zahtevam oljnih kraljev. General Wood je baje odklonil prijazne ponube. Bolj resnično pa je, da je bil oddan že drugim interesom. Sedaj so mladega Wooda pozvali pred preiskovalno komisijo da izvedo kaj več o njegovih trditvah, ampak za socialiste tudi to ni nikako razkritje. Kandidatje kapitalističnih strank so v službi privatnih interesov dokler kandidirajo in potem ko so izvoljeni. Dobe se izjeme, ki pa niso pravilo. Recimo, da pokojni predsednik Wilson ni bil sam kot oseba v službi privatnih interesov. Ampak pod njegovo administracijo se niso godile nič manj umazane legalne in nelegalne tatvine kakor pod Hardingovo in Coolidgovo. Kapitalistične stranke so stranke legalnih in nelegalnih tatov, zato so zagovornice sistema, ki dovoljuje tatvine na debelo in izkoriščanja.

Prišlo je na dan, da so ameriški petrolejski in drugi v Mehiki zainteresirani kapitalistični krogi financirali revolucijo proti Obregonovemu režimu. Tudi to ni za socialiste nikako raz-

kritje. Hinavsko časopisje pa se čudi, češ, "kdo bi si mislil, da je mogoč tak zločin!" To ni bila prva "revolucija", ki jo je financiral ameriški kapitalizem, niti zadnja.

Todor Aleksandrov, vodja makedonskih komitašev, dela jugoslovanski vladi težke preglavice. Velik del Macedonije, ki je sedaj del kraljevine S. H. S., ne mara belgrajskega režima nič manj in nič več, kakor prej turškega. Macedonci pod vodstvom Aleksandrova iščejo zaslombe v Bolgariji v svojih bojih proti Jugoslaviji. Po jeziku in krvi pravijo da so sorodnejši Bolgarom kakor Srbom. Bolgari pravijo, da so Makedonci Bolgari in nič drugega. Jugoslovanska vlada se ne ozira na tako argumente in grozi vpasti s svojo armado v Bolgarijo, ako ne bo zaprla svojih mej komitašem. Bolgarska vlada je v škripcih. Ako resno nastopi proti komitašem ki iščejo zavetja v Bolgariji, se ho zamerila domačemu prebivalstvu, ki hoče Macedonijo zase. Ako ne zavzame korakov kakor zahteva Belgrad, bodo jugoslovanske čete šle v Bolgarijo in same kaznovale upornike.

Angleška poslanika v Sofiji in Rimu skušata odvrniti vojno nevarnost z mirno poravnavo. To ni lahka naloga. Macedonski uporniki so poklali že mnogo srbskih, hrvatskih in slovenskih vojakov. Gospodarsko življenje je zamorjeno. V vsem vzruženem teritoriju vlada velika nesigurnost. Boriti se proti komitašem, ki imajo dolga desetletja in stoletja bojov za seboj, ni lahka stvar. Komitaši begajo iz Macedonije v Bolgarijo in obratno. Pojavijo se iz zasebe, napadejo srbske čete, pobijejo nekaj vojakov, in izginejo. Srbski vojaki so pomorili prebivalstvo celih macedonskih vasi za kazen, kar je komitaše še bolj podžgalo. Ukrotiti Hrvate, Slovence, Nemce ali pa magari Francoze je veliko lažje, kakor pa Macedonce, Turke ali Albance.

Francoski frank pada, cene živlom gredo navzgor, ljudje, ki so si kaj malega položili na stran, gledajo, kako ginejo prihranki. Francoska politika proti Nemčiji se maščuje nad Francijo, z drugimi besedami, nad francoskim ljudstvom. Francija ne more prospevati poleg gospodarsko umirajoče, obubožane Nemčije, ampak fanatična pebesnelost francoske reakcije ni mogla razumeti te resnice. Sedaj jo bo morala, ali pa bo ponosna Francija obležala ekonomsko bolj strta kakor je bila med vojno.

Vesti o uporih v Rusiji so zadnje dneva nekoliko ponehale. Nadaljujejo pa se druge o ekonomski krizi, skrahirani industriji, o bojih v komunistični stranki in o sodnih procesih. Rusija ima svoje težave; gospodarske krize niso zanjo ničesar novega in ničesar izrednega. Spori

v vladajoči stranki še ne pomenijo padanje sedanjega režima. Tudi Rusija ima nezadovoljne ljudi, ampak to še ni noben znak, da je na robu nove revolucije. Ozrimo se. V republikanski stranki je boj, farmerji po osrednjem zapadu so nezadovoljni, imamo stavke in sodne procese, pa vendar trdijo listi, da so ameriške institucije stabilne in da je ameriška vlada trdnjša kakor katerakoli druga na svetu. Gospodarska kriza je vdomačena več ali manj v vseh evropskih državah. Vse imajo ljute politične boje, vojne nevarnosti zijajo iz vseh kotov. Čemu torej gledati na Rusijo skozi povečalno steklo, kupom gnoja na domačem dvorišču pa obračati hrbet?

Nova revolucija v Turčiji.

Turški parlament v Angori je odpravil kalifat. Dokler je Turčija imela sultana, je bil on ob enem poglavar mohamedancev, kalif Alahove vere. Koran je pomenil ne samo verske ampak tudi posvetne postavbe in le pravoverni so se šteli za prave sultanove podanike.

Mohamedanska vera pa je taka, da jo je treba reformirati, ako hoče biti Turčija kedaj moderna država. Ko je bil zadnji sultan odstavljen, je zbornica v Angori imenovala za kalifa mohamedanske cerkve njegovega brata Abdula Medjida, katerega je koncem februarja odstavila in zaplenila njegovo premoženje, ki se ceni na pol milijarde dolarjev v ameriški valuti. Turčija rabi denar; za svoje ekonomsko razvijanje pa rabi tudi moderne zakone in moderni gospodarski razvoj. V Angorski zbornici so morda pametni poslanci, ampak večina turškega prebivalstva je še vedno fanatično verna. Tej zbornica s svojim revolucionarnim odlokom ni ustregla. Razburila pa je tudi vse ostale mohamedance po svetu, ker jim je strmoglavila poglavarja. Sedaj čaka novo Turčijo še večja naloga: strmoglaviti versko zakrknjenost med masami turškega prebivalstva. To bo najpomembnejša, pa tudi najtežja revolucija.

Ali ste že kedaj poskusili pridobiti kakega vašega znanca, da se naroči na "Proletarca"? Ako ste za probujo delavskega ljudstva, agitirajte za širjenje delavskega časopisja.

PRICE ORGANSKE EVOLUCIJE.

Razprava "Mojzes ali Darwin" je končana v tej izdaji. V prihodnji izdaji bomo pričeli priobčevati zanimivo Molekovo predavanje "Priče organske evolucije", ki ga je imel v klubu št. 1. Priobčili bomo tudi več člankov o naseljevalnem problemu v luči, kakor ga vidijo predstavniki liberalnih in konservativnih unij. Prihodnji članek bo izpod peresa M. D. Danisha, urednika lista "Justice", ki je glasilo I. L. G. W. U.

ANGELO CERKVENIK:

MARIŠKA.

(Nadaljevanje.)

O ta prokleta zemlja!

Kakor mačka z miško, tako se igra s človekom. Jo vjame, vrti jo po svojih krempljih, diha ji toplo v gobček, poljublja jo, liže jo, pa jo vrže v zrak, da pade na tla, gleda jo, kako beži, kakor pijanec opotekajoč se, pa v divjem skoku skoči za njo in jo muči ure in ure, da mora umreti od samih muk.

"O Ivan, Ivan! Ivan moj zlati," je govorila ponavljajoč besede tiste prve noči, ko je ležala v njegovem objemu.

Ivan, punčka mora biti, drobna in majhna, in plave oči mora imeti, plave, plave."

"Pa če bo fant?"

"Ne bo, Ivan, punčka mora biti, in plave očke mora imeti in plave koderčke. Zrasla bo, vedno bo pri naju dveh, vrt bomo imeli, in ptičke, in cvetlice —"

"Umri," ji je šinilo skozi mozeg, "umri, še je čas!"

Moj Bog, in potem je prišla vojna.

Tisto jutro! Jasno, vroče poletno jutro. Dolge zastave so nosili fantje. Visoko v zraku so plapolale. Harmonike so pele svoje otožne pesmi. Ukali so fantje. Peli so, on pa ni pel, ukali so, on je molčal in mrko je gledal.

Satan je prišel na svet. Milijone ljudi — o Bog, ljudi bo klal! Zakaj? Nihče ne ve, nihče ne more vedeti! Vsakdo hoče vedeti: on je kriv, oni so krivi, a jaz vem, da ni kriv nobeden, in da smo krivi vsi, vsi enako, zakaj veliki strahopetci smo, in življenje naše nam je ljubše nego življenje milijonov ljudi.

Ne, ne, nismo vsi krivi — ne vsi.

Vsi, vsi smo krivi! Zakaj samo enega je spoznal do danes, samo enega, ki ni kriv.

"Prisezi!" tako so mu rekli.

"Ne bom prisegel!" tako je odgovoril Macan.

"Prisezi!" Silili so vanj, nastavili mu puško ne belo čelo. Ni se prestrašil, niti z očesom ni trenil, kajti natanko in jasno je vedel, da ga morejo ustreliti, da se nič hujšega ne more zgoditi. Vedel je: Pride dan, ko bo vse poplačano, in vedel je, da življenje telesa samega sploh ni življenje. Vedel je: Vsako ustreljeno telo pomeni kamen na zid velikanske trdnjave, ki raste od dneva do dneva, ki postaja nepremagljiva.

Trdnjava večne ljubezni.

Za trenutek — samo za trenutek so se tistokrat Ivanu zasvetile oči. Samo za trenutek, kajti on ni bil neumen, da bi se dal ubiti kakor zajec.

"Umri," jo je še enkrat prosil človek, ki ji je bil nosil ukraden kruh.

"Lačna sem, tako lačna," je govorilo njeno telo in glas telesa je bil tako silen, da jo je vlekel kakor ogromna, črna, sopihajoča lokomotiva, ki more za seboj vleči sto težko natovorjenih vozov.

Šla je. Morala je iti.

Lačna je bila, lačna, lačna . . .

V.

Počasi, skoraj neslišno, z močno udarjajočim srcem se je približevala vozu, ki je bil natovorjen s kruhom in mesom. Slišala je korake vojaka, a videla ga ni. Le temo, temnejšo od obdajajoče jo teme, je videla, temo, ki se je zibala kakor živ človek, videla je obrise strahotno razširjene, bajonet na koncu šiljast, po krvi hrepeneč. Strah jo je postalo, kajti doma spava Daša, in nekoč se Ivan prav gotovo povrne.

Glad pa ni poznal ne Daše, ne Ivana.

Glad je videla — sam glad. Gledal jo je in stegoval je dolge šape, na šapah črne kremplje, zvičajoče se v stoterih polkrogih, ki so se končavali z dolgimi, tenkimi šilčki, tako tenkimi, da so jih le možgani mogli čutiti. Gledal jo je, in njegove oči so bile podobne velikim morskim vrtincem, ki vrteč se z razbrazdano močjo meljejo v sebi rastline, ljudi, ladje, otoke, mesta in morja.

Vrtela se je v tem vrtincu in nič več ni videla niti straže, niti krvavega bajoneta.

Pet hlebcev je zmetala v predpasnik.

Ravno tedaj je slišala korake straže. Mimo je stopal, skoraj da je dotaknil, obregnivši se z rokavom, njena prsa, a ona je stala prikovana ob sprednjo ročico visokega voza. Natanko je videla njegov obraz.

Postal je, obrnil se je proti zahodu. Globoko je vzdihnil.

"Gospod Bog, Helena moja, a bo kdaj konec?"

"Srečen boš," je pošepetala z možgani, on pa je slišal govor njenih možgan, da so v hipu oživele njegove oči v upajočem ognju in silnem prepričanju.

Mirno je odšla domov in nič več ni trepetalo njeno srce.

"Neizmerno dober je Bog," je govorilo njeno srce, "še za ptičice skrbi!" Vsega bo imela dovolj; tam na tistem vozu bo jemala in Daša bo rasla, dolge kite bo imela, ko se nekoč povrne oče. Lepa bo Daša tedaj.

In poreče Ivan:

"Ti svetnica moja, ti, ki si toliko pretrpela, da so ti grudi usahnile, da so ti oči umrle, pridi sem — sem pridi."

Oči so ji zagorele.

"Lepo bo. Kakor je bilo nekdanj. Še lepše."

Kopala se je v mislih, v sreči, in hodila je večer za večerom, mesec za mesecem po kruh in meso. Sreča je ni nikdar zapustila, na grobišče pa ni šla nikdar, ker se je bala mrtvih od tistega strašnega večera.

Sanjala pa je o njem venomer.

Jahal je na ogromnem zčaju, brizgajoč prokletstvo na Judeže. Stopil je s strašne zverine k njej, prijel jo je za roke, da jo je mraz okoval kakor mrzla kača v svoj objem, in pokazal ji je grob, z dolgim, belim prstom:

"V grobu je prostora za dva, za dva in še več, umri, če moreš in znaš umreti!"

Dolgi, šiljasti zobje so pretrgali govor in se strnili v nerazdružno verigo.

Ponavadi je preplašeno kriknila in se zbudila; še prebujena je trepetala in odgovarjala: "Ne, ne, ne, nikakor ne. Daša, Dašica."

Daša pa je mirno spala, smehljajoč se.

Prišel je major nekega jutra v kuhinjo in jo je prav vljudno, da, skoraj prijazno vprašal: "Kako, gospa, kako živite?"

"Tako, tako," je jecljala v zadregi in postala je rdeča, kajti lagati ni znala, in resnico povedati —

"Rdeča? Razumem gospa," je dejal, "razumem, seveda indiskretno vprašanje!"

"Ni indiskretno," je obupno odgovorila, kajti njegov "razumem" je bil jesih in sol na odprto, gnoječo se rano. "Ne, gospod major, ni tako, ni tako!"

Skoraj bi mu bila vse povedala, a on je šel s pozdravom.

"Vlačuga," je mrmral med zobmi, ko je stopal po hodniku pred kuhinjo.

Dobro je bilo, da je šel, kajti njeno srce je govorilo veliko veroizpoved vseh tisočev žena na frontah in v zaledju. Veroizpoved vseh tistih milijon žena, porajajočih svoje otroke in človeštvo za deset blaznih satanov sveta, ki so se, prezebajoč od teme do teme na mokrih in smrdečih trotoarjih, borile za najnavadnejše življenje s pijano ulico in s pijanimi državami.

O, veliko je bilo njeno srce, in bolesti so ga polnile dan za dnevom, pa je bilo še mnogo prostora v njenem srcu.

Tisti dan, ko je bil major pri njej, ji je posel poslednji košček kruha in zvečer se je napolnila kakor ponavadi. Lačna pa ni bila tisti večer, vlekla jo je komaj skrb, in zato se je tresla.

Noč je bila temna. Po vseh štirih se je splazila k vozu in — čudo — straže ni slišala. Odvezala si je predpasnik, razgrnila ga je pred vozom, in previdno je jemala z voza hlebček za hlebčkom in ga metala v predpasnik. Vrček marmelade in masla je ravnokar položila na tla, in nekoliko jajčec je zavila v cunjo, ki jo je bila prinesla s seboj.

Top-top-top . . . Vojak. Prišel je izza ogla divizijske bolnišnice; z nasajenim bajonetom je stopal mimo obtovorjenega voza. Počepnila je pod voz in čakala, da pojde mimo. Srce ji je udarjalo tako močno, da ga je pritiskala z roko, boječ se, da bi vojak ne slišal njegovih udarcev.

(Dalje prihodnjič.)

Mojzes ali Darwin

spisal

Dr. A. DODEL,
vseučiliški profesor v Curihu.

(Konec.)

2. Vsi ljudskošolski učitelji naj dobe temeljito prirodoslovsko izobrazbo, ki jih usposobi, podati v šoli dobri prirodoslovni pouk, ki mora sloveti na opazovanju in poizkusih, torej na *izkušnji* (ne samo na teoriji); včasih naj pa tudi *odrasle* pouče o najvažnejših napredkih prirodoslovja v javnih predavanjih, h katerim naj ima vsak državljau prost vstop.

Ta postulat se da izpolniti le z *odpravo večinoma v srednjeveškem duhu upravljanih učiteljšišč, in z znanstveno izobrazbo ljudskošolskih učiteljev na visokih šolah.*

Če bodo strahopetneži proti tej drugi zahtevi ugovarjali, da je visokošolska izobrazba za ljudskošolske učitelje mnogo predragoceena in bi se lahko zgodilo, da se akademično izobraženi učitelj ne bi hotel več ponižati, da bi opravljal svojo službo v priprostih vaških ljudskih šolah — če misli kdo tako, mu moram odgovoriti:

a) Za manj blagodejne in manj važne stvari kakor je učiteljska izobrazba, so naši vedno dovolj sredstev. Ljudstvo bo uvidelo, da je ravnatoko važno ali še važnejše vzgojiti sposobne ljudskošolske učitelje, kakor je važno vzgojiti sposobne zdravnike, živinozdravnike, gozdarje itd.

b.) Akademično izobraženi ljudskošolski učitelji se bodo v vaških šolah gotovo dobro počutili. Za to govore že zelo razveseljive izkušnje, ki jih imamo iz curiškega kantona. Tam morajo učiteljšiščniki še dve celi leti študirati na univerzi, predno so dopuščeni k državni izkušnji. Ti srečniki, ki dobe takoj službo na sekundarni šoli na deželi, se ne obotavljajo prav nič vstopiti naravnost iz univerze med vaško šolsko dečo, da marsikateri teh akademično izobraženih učiteljev deluje leta in leta na elementarnih šolah in realkah, predno vstopijo na sekundarno šolo. Na marsikaterih švicarskih sekundarnih šolah poučujejo pravilno promovirani doktorji filozofije. Znani so radi svojega plodonosnega delovanja, in ravno ti doktorji dokazujejo neresničnost ugovora, da bi naredila visokošolska izobrazba učitelja preponosnega in nespособnega.

Jaz si sploh ne morem predstavljati, kakšen vzrok naj bi imel akademično izobraženi učitelj, da bi občutil mržnjo proti poučevanju v ljudskih šolah. Ali niso ravno ljudskošolski učitelji najbolj vredni zavidanja, izmed vseh učiteljev vseh stopenj? Ali ne dobe dragocenejšega materiala v oskrbo in duševno razvijanje: nepopisane, nepokvarjene otroške duše, na kojih ni bilo še nič grešeno, če niso bili stariši tako nespametni, da so jih poslali že s 3—4 leti v pobožnjaške otroške vrtee in nedeljske šole! K najlepšim in najblaženejšim spominom svojih zemeljskih dni štejem one, ko sem bil pred več kot 30 leti učitelj v vaški šoli: 3 semestre sem poučeval mnogobrojni razred, in tu moram povedati, da sem se od onega časa naprej vedno potegoval za koristi ljudske šole in sem se vedno udeleževal te strani kulturnega življenja.

3. Na mesto državnega konfesionalnega pouka mora stopiti na prirodoslovni podlagi *sloneči pouk iz etike in morale.*

Iz večne resnice napredujočega razvoja se razodeva za vedočega — in vsi učitelji morajo biti v prirodoslovju vedoči — brez iskanja potov k dosegu višje sreče in resnične čednosti. Duševno bolan fanatizem ali pa brezmejno nepoznavanje razmer je trditev, da vodi prirodoslovje k polomu vse morale.

Ravno nasprotno je resnica; vsa takozvana morala, ki greši proti prirodnim zakonom — kar stori mnogo zapovedi različnih konfesij — sploh ni nobena morala, ker je to nemoralno. Vprašajte Darwina ali poljubnega drugega vzgojitelja prirodoslovca, kako razumemo in učimo moralo in etiko mi. Nравnost vse človeške družbe bo šele takrat resnično uspevala, kadar bo vsa etika sezidana na temelju razvojnega nauka. Seveda se ne bi smelo pri sestavljanju temeljnih stavkov prezeti prirodoslovcev in prirodoslovsko naobraženih filozofov, temveč bi morali ravno ti imeti glavno besedo.

4. *Ves pouk v državni ljudski šoli mora biti v soglasju z jasno spoznanimi prirodnimi zakoni.*

Naj se ne uči več v prvi uri čudež, v prihodnji pa večna sila prirodnega zakona.

Povsod vlada gotovi red in zakon. Čudežna vera je nauk o brez zakonu, o prekoračenju naravnih zakonov, nauk o ne redu, ki ga prirodoslovje sploh ne pozna. Čudež nima v učnem redu šole prihodnosti nobenega prostora več, in ljudska šola se bo šele takrat zdravo razvila, kadar bo čudeže popolnoma zavrgla ter jih prepustila privatnemu zanimanju; če bo vse svoje sile posvetila vzvišeni nalogi, vzgojiti iz mladih svetovljanov prav videče, ostro slišoče, logično misleče in razumno opazujoče ljudi, ki poznajo naravo in tudi po tem živé. Da to ne more biti nemoralčno, o tem je prepričan vsak prirodoslovec, ki se je le količkaj potrudil prodreti v duh razvojnega nauka; ravno nasprotno — še več idealov si bodo ljudje postavili v krog svojega stremjenja. Razvojni nauk je tako bogat res navdušujočih vidikov in vzbuja toliko upanj prave sreče, kakor še noben svetovni nazor pred njim. Vsaj ne leži v njem goljufivo upanje za nekaj nedosežnim, ampak gotovost napredka k večji sreči, gotovost ki sledi z matematično natančnostjo iz poznanja preteklosti in sedanosti žive in mrtve prirode.

Otročji bi bil ugovor, da to vendar ne gre, razlagati v ljudski šoli razvojni nauk in "Darwinizem" malim otrokom. Komu je prišlo kdaj na misel, poučevati male abecedarje o višji astronomiji, takrat ko je Kopernikova misel zmagala tudi v krščanstvu in jo je bilo treba vpeljati v šole? — Gotovo se ni nobenemu učitelju zdelo potrebno šest- do sedemletnim otrokom razložiti matematične zakone planetnega gibanja, in vendar je danes Kopernik — ne Mojzes — astronom naših ljudskih šol. V pravilni šoli poučujejo otroke le o tem, kar jim je mogoče razumeti; ne poučuje se jih v prvem in drugem razredu, da je 2 krat 2 enako 5 in da je 3 enako 1 z namenom par let pozneje pravilno povedati, da je 2 krat 2 enako 4 in da 3 ne more biti 1. V matematičnem pouku vseh šolskih stopenj je enotnost in resnica, pedagoška smotrenost in zdrava logika.

Splošni pouk vseh razredov in vseh stopenj naj se podobno smotreno in razumno uredi; potem bo našel tudi razvojni nauk dovolj prostora, in čisto vseeno je, v katerem razredu se to zgodi.

In tako se bo zgodilo, ker se mora.

Pokazati sem hotel s tem delcem, kje trenotno stojimo, opozoriti sem hotel vse misleče na gorostasni prepad in sedanjem šolstvu in dokazati, da so te razmere nevzdržljive; istočasno sem pa hotel tudi pokazati, *kako se mora šolstvo razviti!*

Mnogi izmed Vas, cenjeni prijatelji, bodo morda vprašali, kako pridem do svojega nemahljivega prepričanja in kako si upam tako smelo prorokovati v najbolj perečem vprašanju. Stvar je enostavna: v boju zmote z resnico mora prej ali slej zmagati resnica: ta nauk nam podaja svetovna zgodovina, razvojna zgodovina, ter razvojna zgodovina človeškega duha in vse vede.

Mojzesov nauk o stvarjenju je priznana zmota.

Da je pa nauk o pokolenju resnica, za to imamo stotisoče dokazov.

C. E. Ruthenberg za "masno farmarsko-delavsko stranko".

Ko je 1. 1921. socialistična stranka na svoji konvenciji v Detroitu zaključila, ne brez opozicije, da bo zavzela taktiko pridobiti ameriške strokovne unije za samostojno politično akcijo, so C. E. Ruthenberg in njegovi pristaši obsodili našo stranko, češ, da se je s tem izrekla za kompromise s tistim delavstvom v u-nijah, ki ni razredno zavedno, in pa ker bi morala sodelovati z odbori unij v stranki, o kateri se ne bi moglo trditi, da ima strogo revolucionaren program. Tistih "radikalcev" ni danes več. Ko so videli, da bo imela poteza socialistične stranke v nekaj letih uspeh, so se ustrašili za svojo existenco in pričeli sami propagirati ustanovitev federativne stranke, v kateri naj bi bile tudi konservativne unije in farmarske organizacije. Na clevelandsko zborovanje "Konference za progresivno politično akcijo," ki se je vršilo meseca decembra 1922 v Clevelandu, je poslala tudi Workers' Party svoje zastopnike, med katerimi je bil tudi njen tajnik C. E. Ruthenberg. Odbor za pregledanje poverilnic jim ni dovolil delegatskih pravic in konferenca je njegov odlok potrdila. Med unijskimi delegati je bil J. B. Salutsky, član eksekutive Workers' Party, sedaj urednik revije "American Labor Monthly", ki ni rekel niti besede v prilog zastopnikov svoje stranke, zato je bil pozneje izključen iz eksekutive in iz stranke. V svojem listu je potem podal dolgo izjavo, v kateri je dejal, da ni mogel podpirati Ruthenbergove taktike radi tega, ker Ruthenberg ni govoril odkritosrčno pred odborom za pregled poverilnic, kajti če bi to kar je govoril tudi mislil, bi se ga ne moglo prištevati h komunistom, ampak k navadnim političarjem, ki se obračajo kakor piha veter.

Kljub temu neuspehu na clevelandski konferenci W. P. ni prenehala z "novo" taktiko. Pridobila je eksekutivo farmarske-delavske stranke (s sedežem v Chicagi) za svojo "novo" taktiko, in posledica je bila "zgodovinska" konvencija dne 3. julija 1923 v Chicagi, na kateri so Ruthenbergovi pristaši izrinili delegate Fitzpatrickove farmarske-delavske stranke z vodilnega mesta in se polastili konvencije. Ustanovili so novo stranko, kateri so dali ime "federativna farmarska-delavska stranka", izvolili eksekutivo in šli na agitacijo med delavstvo z apeli, naj se ji pridruži. Ampak "zgodovinska" konvencija je bila fiasko in "federativni" stranki je ostala samo W. P. in nekaj tistih skupin, ki so za svoj obstanek odvisne od W. P., katera jih financira (n. pr. farmarska-delavska stranka v Washingtonu).

Kako prehiteti socialistično stranko? Šli so v St. Paul na posvetovanje in izdali poziv za sklicanje nominacijske konvencije, ki se bo vršila dne 30. maja v St. Paulu ali Minneapolisu, na kateri naj se ustanovi "masna" farmarska-delavska stranka. S tem so priznali, da se je njihov eksperiment s federativno stranko popolnoma ponesrečil in da so bile trditve da imajo v novi stranki 600,000 delavcev neresnične.

Eksekutiva W. P., v kateri je na krmilu Ruthenbergova struja, je koncem prošlega leta sprejela "novo" taktiko v pogledu "masne" stranke, ki je v njihovih krogih znana pod imenom "novemberske teze". Eksekutiva W. P. se je izrekla za sodelovanje v vsaki tretji stranki ki jo hoče sprejeti, in zaključila, da mo-

rajo člani W. P. glasovati za progresivnega predsedniškega kandidata, ki ga postavi "tretja" stranka.

V Milwaukee izhaja slovenski list, ki se proglašuje za glasilo W. P. Ta list se rad obregne ob socialističnega kongresnika Bergerja, češ da priporoča senatorja LaFolletta za predsedniškega kandidata "tretje" stranke.

Ko bi uredniki tistega lista znali čitati angleško, bi vedeli, da je njihovo glavno glasilo "The Worker", ki izhaja v Chicagi, dne 22. decembra 1923 pisalo med drugim sledeče:

"We can and must have concessions, in order to win the backward masses . . . We can and must accept . . . the candidacy of La Follette as President if the majority of the Workers and exploited farmers want to nominate him . . . We can and must vote for La-Follette if the mighty masses of the workers and farmers who are not as yet class conscious, put him up as candidate."

To je stališče večine eksekutive W. P. Na njihovi konvenciji zadnji dan decembra prošlo leto in 1. januarja se je o tem stališču mnogo razpravljalo. Nekateri delegatje niso mogli razumeti, kako je mogoče ljudem, ki so bili 1. 1919., 20., 21. in 22. tako radikalni, da so smešili glasovnico in buržvazni parlamentarizem, napraviti tako ogromen korak k — reformistični taktiki! Eksekutiva je ostala na svojem stališču, opozicija se ni hotela podati, in tako je bil edini izhod iz zagate v predlogu, da naj reši to delikatno "pitanje" kominterna v Moskvi. Ruthenberg upa, da bo odločila v prid njegove struje, opoziciji pa napravila lekcijo.

Ako ne bi imel teh upov, ne bi razposlal pisem na člane svoje stranke, v katerih apelira za gmotne prispevke v fond \$15,000, iz katerega se bo financirala kampanja za ustanovitev "masne" farmarske-delavske stranke. V pismu pojasnjuje, da mora imeti W. P. močno reprezentacijo na konvenciji v St. Paulu dne 30. maja, zato pa je treba sredstev.

Enako kampanjo je vodil pred julijsko konvencijo prošlo leto. Na konvencijo je prišlo okoli 400 njegovih pristašev, ki so zastopali večinoma sami sebe.

W. P. se ni mogla in se ne more uveljaviti kot politična stranka. Poskušala je v New Yorku, deloma v Clevelandu in v par krajih Pennsylvanije, pa je doživela tak neuspeh, da je opustila misel za poseganje v volilne boje s svojimi kandidati. Ker pa ima na kope plačanih govornikov, ki si žele ohraniti službe, se je zatekla k "novi" taktiki, ki naj jo dovede pod okrilje kake "tretje" stranke. Federativna stranka, ki jo je ustanovila v Chicagi, nima nobene moči in ni še nikjer poskušala iti v volilni boj. Bilo je mnogo grmenja, veliko besed, besed, besed, drugega nič.

Pristaši W. P. so s svojo "okupacijsko" in "ofenzivno" taktiko stvari samostojne politične akcije ameriškega delavstva samo škodovali. Njihovi "manevri" so jih prikazali v luči, v kateri so izgubili zaupanje v širokih delavskih krogih. In izgubili so zaupanje celo v svojih lastnih vrstah in nad 5,000 razočaranih članov je prenehalo plačevati prispevke. Mnoge federacije so razorane, ker vlada v njih radi vedno "novih" taktik konfuzija, iz katere ne morejo najti izhoda. Edino sredstvo, ki ga imajo za tolaženje svojih pristašev, so pozdravi in apeli vodilnih ruskih komunistov, katere priobčujejo v svojih listih. Ampak kakor trdijo pristaši proletarske stranke, so tudi ti pozdravi in čestitke večinoma potvorjene ali pa naročene.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Poročilo s konvencije socialistične stranke v Pennsylvaniji.

Piše ANTON ZORNIK.

Dne 1. in 2. marca 1924. se je vršila v Harrisburgu državna konvencija socialistične stranke v Pennsylvaniji. Prisotnih je bilo okoli štirideset delegatov in nekaj drugih sodrugov ter poročevalcev.

Ni mi znano, da-li so naši klubi v Pa. opazili valilo, ki jih je pozvalo, naj pošljejo zastopnike na harrisburško konvencijo. Vem le, da sem bil jaz edini delegat od klubov J. S. Z. v tej državi.

Ni mi žal, da sem se udeležil tega zborovanja, na katerem sem se imel priliko mnogo naučiti. Delegatje so bili večinoma Američani in nekaj zastopnikov narodnostnih organizacij, pridruženih stranki. Razprave so bile stvarne in konvencija ni izgubljala časa z brezplodnim prerekanjem. Neki časnikarski poročevalec je dejal nemu naših sodrugov, da je sedaj prvič na socialističnemu zboru, toda tako inteligentnih udeležencev, kot jih ima ta zbor, ni pričakoval; zmožnosti, ki so jih kazali naši sodrugi v razpravah, so omenjenega žurnalista naravnost iznenadile, ker je mislil, da se nahaja vsa modrost le na zborih republikanske in demokratske stranke, katerih se je udeleževal.

Večini sodrugov JSZ. v Pa. mogoče ni bil znan predlog eksekutive S. P. of Pa., in odobren na splošnem glasovanju, ki določa, da ima vsaka lokalna soc. organizacija, ki ima 25 ali več članov, pravico poslati delegata na državno konvencijo naše stranke. Manjši klubi se v svrhu pošiljanja delegatov lahko združijo in ga izvolijo skupno. Klubi, ki so aktivni v okrajnih (County) organizacijah, so bolj poučeni o sklepih in aktivnostih državne organizacije.

Razumljivo je, da državna organizacija ne plača dnevnice in vožnjih stroškov delegatom, ker ne pobira v ta namen nikakih prispevkov. Te morajo pokriti ali klubi, ali okrajne organizacije, ali pa delegatje sami, kar je na naših zborovanjih že stara tradicija. Namen prej omenjenega predloga je bil dobiti na konvencijo v Harrisburg čim večje zastopstvo, ki bo v resnici reprezentativno, ker je bil dnevni red važen in ker se nahajamo v dobi, ki je za našo stranko in njeno bodočnost zgodovinskega pomena.

Razkrivanje korupcije, v kateri sta prizadeti republikanska in demokratska stranka, je moglo odpreti oči tudi najbolj zakrnjenim unijcem (ki propagirajo taktiko "nagrajevanja prijateljev in kaznovanje sovražnikov"), da v starih strankah ni izhoda v boljše razmere. Mr. McAdoo, ki je bil ljubljenec nekaterih unij, posebno železničarskih, in med njimi na glasu kot velik prijatelj delavskega ljudstva, je zapleten v oljni škandalj in petrolej je tudi njega zasmradil. McAdoo se poteguje za predsedniško nominacijo in računl je na podporo unijskega delavstva. Ako ni delavstvo popolnoma slepo, ne bo sledilo takim stebrom korupcije, pač pa se skušalo osvoboditi na političnem polju izpod vpliva kapitalističnih strank. Razkritja korupcij in prihod angleške delavske stranke na vlado je pripomogel, da je tudi ameriško unijsko delavstvo

pričelo resnejše misliti na organiziranje svoje stranke. Naloga socialistov pa je, da s svojimi izkušnjami in svojim ekonomskim in političnim znanjem nudijo novi stranki, kadar se ustanovi, vso mogočo pomoč. Ako bodo izrabili priložnost, bo sprejela nova stranka program, za katerega bi lahko z mirno vestjo delovala tudi naša stranka.

Na harrisburški konvenciji se je o temu vprašanju obširno razpravljalo. Čitateljem Proletarca je znano, kakšen je bil potek Konference za progresivno politično akcijo, ki je zborovala v začetku februarja t. l. v St. Louisu, Mo., in kakšni so sklepi eksekutive soc. stranke, ki je zborovala v istem mestu, nanašajoči se na zaključke in resolucije Konference za progresivno politično akcijo. Predlog za odobritev sklepov strankine eksekutive v pogledu vprašanja federativne stranke so na harrisburški konvenciji zagovarjali med drugim sodrugi Harkins, Jos. E. Cohen, dr. Wm. J. Van Eszen in James Maurer, predsednik Pennsylvanske delavske federacije. Razprave v tej točki so se udeležili vsi delegatje in konvencija je sklep strankine eksekutive odobrila.

Bili so podani tudi protiargumenti, ki so jih zagovorniki stvaritve federativne stranke po angleškem vzorcu pobijali s tem, da je naša stranka vršila ves čas od kar obstoji velikansko propagando, imela na tisoče in tisoče shodov, izdala na tone in tone letakov, brošur in knjig, toda ker ni imela na svoji strani organizirane sile unij, ni mogla nikdar postati resnična politična moč. Vzgojila je na tisoče in tisoče unijskih delavcev za socializem, toda sedaj moramo iti korak dalje in vzgajati unije in jih pridobiti v naš krog kot organizirane celote. Naše delo bo potem rodilo sadove in se izplačevalo. Socialistična stranka ne bo s tem, da postane del nove stranke, kadar se ustanovi, ničesar izgubila, pač pa bo pridobila na moči in ugledu. Ako bo hotela in znala, bo postala vodilna moč ameriškega delavstva, kakor je angleška neodvisna delavska stranka (socialistična) vodilna moč v angleški delavski stranki.

Neki delegat je omenjal, da ko so ženske dobile volilno pravico, se socialistični glasovi niso zvišali proporcionalno v primeri s povišanjem števila volilcev, kar je znamenje, da so ženske še v večji meri pod vplivom starih strank kakor moški. To je slabo spričevalo za može, ki niso znali niti svojih žen pridobiti za socializem, oziroma socialistično stranko.

Sodrugi Maurer je tekom debate v svojem govoru povdarjal, da socializma ne more biti brez socialistov. Kritiziral je ekstremiste v ameriškem delavskem gibanju, ki so hoteli revolucijo ne da bi imeli revolucionarje, in potem, ko so videli da je ne bo, so se pričeli loviti za vse mogoče in nemogoče bilke, da se vzdrže na površju. Za revolucijo so potrebni revolucionarji in razmere, ki jo omogočajo. Kooperativne brez kooperatorjev propadajo in revolucije, ki so izgubile revolucionarni duh in revolucionarje, so propadle. Zagovarjal je socialistično taktiko stvarnega dela, ki je počasno in se vrši brez velikega šuma in krika. To delo pa bo naša stranka najlože vršila v veliki masni stranki ameriškega delavstva, zato je dolžnost naše stranke, da jača med ameriškim proletariatom sentiment za osamosvojitve na političnem

polju, Maurer je nadalje izvajal, da mora iz naših vrst izginiti načelo "vse ali pa nič," ker se je ravno pri ekstremistih pokazalo, da se ga v praksi ne more izvajati. Če zahteva unija n. pr. 50% povišanja plač za svoje članstvo in skrajšanje delavnika za dve uri, bo rajše vzela polovico tega kar je zahtevala, kakor pa nič. In tako delamo v praktičnem življenju vsi, ker ne moremo drugače. Polagoma, vsakikrat nekaj, in končne vse, ki pa še zmerom ne bo vse, ker napredek nikoli ne preneha. Tak je razvoj.

Westmoreland County je imela tri zastopnike na harrisburški konvenciji. Enemu plača stroške okrajna organizacija, ostala dva jih morata trpeti sama, ako jima ne bodo pomagali klubi, katerim pripadata.

Ne bom opisoval vsega zborovanja v podrobnostih, ampak le v glavnih obrisih. Upam pa, da bo uredništvo Proletarca povzelo nekaj poročila iz tednika "The Worker," ki je glasilo socialistične stranke v Pa.

Sodruge bo zanimalo, kako napreduje naša stranka v Pennsylvaniji. Zelo dobro napreduje! Meseca februarja smo narasli za 300 članov. V istem mesecu so imeli ameriški klubi soc. stranke v Pa. 921 dobrostoječih članov, klubi narodnostnih federacij pa 647, skupaj 1,568 članov. Tajnik je k temu poročilu dodal, da izkazuje stranka v svojih poročilih le toliko članov, kolikor je prodanih članskih znamk. Dobe pa se klubi, ki pobirajo članarino ne da bi kupili članske znamke. Tako dobljena sredstva porabijo za svojo lokalno agitacijo in v druge svoje svrhe, stranka pa jih v tem slučaju seveda ne more šteti med dobrostoječe člane. Ta način pobiranja članarine je prišel na dan v večih državah in tudi v Pa. Priporočal je, naj se v tem oziru uvede boljše kontrolo. Na podlagi teh priporočil je bilo zaključeno, da se podvzamejo koraki za trdnjše stike klubov v raznih okrajih (Counties); prirejajo se bo shode in predavanja, na katerih bodo govorili prostovoljno priglasi sodrugi, ki se bodo hoteli žrtvovati za stranko. Prireditelji shodov in predavanj bi pokrili samo potovalne stroške govornikov. Ob enem bi bili ti govorniki od eksekutive pooblaščen, da nadzorujejo tiste klube, oziroma pregledajo knjige, za katere se sumi, da prakticirajo gori omenjen način pobiranja članarine.

Med sprejetimi resolucijami je važna tista, s katero se protestira proti Johnsonovi predlogi, naperjena proti tujerodcem.

Ob enem se v tej resoluciji obsoja tiste unije v A. F. of L., ki delujejo za sprejem Johnsonove predloge.

Pri izjavi sožalja nad smrtjo Nikolaja Lenina so se oglasili k besedi Rusi in predlagali, naj se zahteva od ruske vlade tolerantnejše postopanje napram pristašem socialističnih struj v Rusiji. Slikali so preganjanje, kateremu so izpostavljeni od strani čeke (ruske tajne, zvane tudi politične policije), deportiranja v Sibirijo in druga teroristična sredstva, katerih se poslužujejo oblasti pri zatiranju delavske opozicije. Konvencije je sklenila, da njihova resolucija ne gre v zapisnik in radi pomanjkanje časa je zaključila debato o tej zadevi, dasi ne soglašajo z načini zatiranja delavske opozicije v Rusiji.

Obširna je bila razprava, tikajoča se pennsylvanjskih "kazakov" (državna policija—orožniki). Delavstvo te države zahteva, da se kazaki odpravijo, ker je njihov glavni namen služiti v stankah za interese delodajalcev proti delavstvu. V programu naše stranke v Pa. je zahteva za odpravo kazakov ena najvažnejših točk. Naročite platformo naše stranke v letošnji kam-

panji in jo razširite tako, da jo bo dobil vsakdo v roke.

V razpravi o časopisju so nekateri delegatje kritizirali newyorške sodruge, ker so dopustili, da je prišel "New York Call" v roke unij, katere so ga vpropale. Sedaj so newyorški socialisti pričeli izdajati tednik "New Leader", za katerega vrše agitacijo po vseh Zedinjenih državah. Ker je "New Leader" po obsegu veliko večji kakor pa drugi angleški socialistični tedniki, so izražali bojazen, da jim bo škodil na naročnikih in tako bi utegnil biti prizadet tudi "The Worker", glasilo naše stranke v Pa. Drugi so izrekli mnenje, da je "New Leader" izpopolnil socialistično časopisje v Zed. državah, ker prinaša splošen pregled socialističnega in delavskega gibanja doma in po svetu. Predlagali so, naj se zbor izreče, da mu bo delavstvo v Pennsylvaniji nudilo vso svojo mogočo pomoč. Ob enem pa se apelira na sodruge, naj agitirajo za razširjenje svojega glasila "The Worker", ki vrši agitacijo za soc. stranko v Pennsylvaniji. Prošnji "New Leader," da se mu naj izroči naslove "Workerjevih" naročnikov, je bilo ugodeno.

Kakor sem na kratko mogel, sem opisal harrisburško konvencijo. Naša stranka napreduje ne samo v tej državi ampak povsod, kot je razvidno iz poročil. Kakšna pa bo njena bodočnost, bo pokazala konvencija "Konference za progresivno politično akcijo" in konvencija socialistične stranke, ki bosta zborovali v Clevelandu, prva dne 4. in druga dne 6. julija. Eno je gotovo: naša stranka ima sijajno polje v vsakem slučaju. Uspehi pa bodo doseženi, ako ga bomo znali izrabiti.

Sedaj še nekaj naznanil sodrugom na Herminie. Prihodnja seja kluba št. 69 bo četrto nedeljo v marcu ob 2. popoldne. Prvo nedeljo sem bil, kot znano, v Harrisburgu, drugo nedeljo je konferenca in shod Westmoreland County organizacije v Irwinu, na katerem bo govoril s. Louis Finn iz Pittsburgha, tretjo nedeljo grem na shod v W. Va., v nedeljo 30. marca pa se vrši konferenca soc. klubov JSZ. v Broughtonu.

Drugo nedeljo v aprilu bo govoril pod avspicijo naše County organizacije v Irwinu sodr. dr. Van Essen iz Pittsburgha. Predavanja v Irwinu se vrše vsako drugo nedeljo. Sodrugi in simpatičarji, udeležujte se jih v velikem številu. Ako bodo sedanji zborovalni prostori premajhni, bomo najeli Eagle Hall.

Sodrugi kluba št. 69, ako niste zadovoljni, da se seja vrši 4. nedeljo, mi naznanite, da jo skličem enkrat med tednom.

Naša stranka ima v Westmoreland County popolno listo kandidatov. Na peticije smo dobili zadostno število podpisov. Kandidatje, katere smo nominirali, so lojalni in delavni člani stranke. Jaz kandidiran na soc. listi v tretjem okraju za poslanca v nižjo zbornico (General Assembly).

Naši kandidatje, ako bodo izvoljeni, bodo v resnici delali za ljudske interese; četudi nismo hodili vsi v vseučilišče, bomo znali razločevati kaj je za delavsko ljudstvo dobro in kaj ni in se po temu ravnati. Socialisti, ki se zanimajo za svetovne dogodke, za delavske razmere in za svoje gibanje, poznajo socialno probleme, kajti šolo si ustvarijo v vsakdanjem življenju, katera jih izobrazijo.

Na seja našega kluba dne 23. marca na Herminie bomo razpravljali tudi o konferenci, ki naj bi se vršila na Herminie okoli 1. maja, katera naj bi bila ob enem prvomajska slavnost. Sklep te seja bom sporočil konferenci v Broughtonu dne 30. marca.

V tem letu imamo vsi priliko pokazati in izkazati svoj radikalizem. Nekaj oseb ne zmore veliko, pa če se ubijajo noč in dan za socializem. Če pa je med članstvom volja za sodelovanje, bomo uspeli kakor še nobenkrat doslej.

Ako sodrugi in somišljeniki po naselbinah žele natančnejšega poročila o konferenci v Harrisburgu in o aktivnostih naše stranke v Pa., naj organizirajo ob večerih skozi teden shode, na katere sem pripravljen priti; želel bi le, da se mi pokrijejo vožnji stroški.

Malo jih je, ki žele preobrat tako srčno kot ga želim jaz, in ni jih veliko, ki bi hoteli delati za našo stvar tako kot bi nekateri radi videli da bi delali. Ampak prisiliti se nikogar ne more. Ljudi je treba pridobiti s poukom in agitacijo. To je vzrok, da sem pri volji odzvati se vsakemu pozivu priti poročati na shod v katerikoli sosedni naselbini.

Socialistične organizacije bodo aktivne, ako bodo člani aktivni! Naprej za socializem in socialistično vzgojo!

Naše aktivnosti.

CHICAGO, ILL. — V petek 14. marca bo v dvorani SNPJ. konferenca članstva soc. klubov JSZ. v Chicagi (št. 1, 20 in 224), na kateri se bo razpravljalo o resoluciji zadnjega zbora JSZ., tikajoča se gradnje poslopja za urade Proletarca in JSZ. Ker bo ta razprava zelo važna, se je gotovo udeležite.

V petek dne 21. marca bo redna klubova seja. Na dnevnem redu bodo poročila o naših priredbah tekom prošlega meseca, finančno poročilo o izidu naše zadnje dramske predstave, poročilo o kampanji itd.

V petek dne 28. marca bo predaval pod avspicijo kluba št. 1 v dvorani SNPJ. sod. Jože Zavertnik o astronomiji. Vstopnina prosta. Vabimo tudi nečlane, da pridejo na to predavanje.

V nedeljo 23. marca ob 3. popoldne priredi soc. organizacija v Chicagi priredbo, na kateri bodo kratki govori, deklamacije in koncertne točke. Vstopnina 50c. Vršila se bo v Machinist Hall, 113 So. Ashland Blvd. Vstopnice se dobe v uradu Proletarca.

V nedeljo 6. aprila vprizori dramski odsek kluba št. 1 v dvorani ČSPS. dramo "Golgata" v treh dejanjih. To je zadnja igra v tej sezoni, ki jo priredi naš klub. Vstopnina 75c za osebo. Vstopnice se dobe pri članih in članicah kluba.

V četrtek dne 6. marca je predaval pod avspicijo našega kluba sod. Anton Slabe o zgodovini parlamentarizma v Angliji.

Zadnjo nedeljo je predaval v Machinist Hall pod avspicijo soc. okrajne organizacije v Chicagi sod. Ernest Unterman, član uredniškega štaba soc. dnevnika "Milwaukee Leader", o sadovih versailske pogodbe in o potih v socializem.

Klub št. 1 priredi v soboto dne 19. aprila domačo zabavo za članstvo in sotrudnike ter sotrudnice, ki so sodelovale na naših priredbah tekom leta.

Publicijski odsek kluba štev. 1.

VAŽNA KONFERENCA ČLANSTVA J. S. Z. V CHICAGI.

V petek dne 14. marca ob 8. zvečer se vrši v dvorani SNPJ. diskuzijska seja čikaških klubov J. S. Z. Predmet razprave bo akcija za gradnjo lastnih prostorov za JSZ. in Proletarca.

Sodrugi in sodruginje, udeležite se te diskuzijske seje polnoštevilno.

O "ljubiteljnih" resnice in drugo.

CANONSBURG, PA. — Socialistični klub št. 118, JSZ. v Canonsburgu povoljno napreduje, kar se našim nasprotnikom prav nič ne dopade.

Pred par meseci si je klub ustanovil knjižnico in si nabavil knjig in listov kolikor so naša sredstva največ dopuščala. Knjige posojujemo brezplačno. Treba priznati, da ljudje radi segajo po njih in se zanimajo za našo čitalnico. Priporočam tistim, ki se še niso poslužili priložnosti, naj si izposodijo knjige in jih pazno čitajo. Tudi naši listi so vam na razpolago. S čitanjem si širite duševno obzorje. Izobrazba je potrebna za delavstvo ravno tako kakor za vsak drug poklic. Predvsem, delavstvo potrebuje izobrazbo, ki ga vodi k razredni zavednosti. Nadalje apeliram na naše somišljenike, da pristopijo v klub št. 118 in ga pomagajo jačati. Izven organizacije ne morete mnogo koristiti delavski stvari, ko pa se organizirate, postanete del celote, ki bo z vašim pristopom postala toliko jačja.

Naši "čisti" nasprotniki, ki si nadevajo radikalno krinko, dasi je predpust že minul, so še vedno jako "interesantni" ljudje. Dobe se živali, ki ne morejo videti luči, naši "čisti" se pa boje resnice bolj kot grešni verniki vraga. Živalice dajejo od sebe čudne glasove, ko jim posvetiš, naši nasprotniki pa zmerjajo s tako naglico, da jim zraka zmanjkuje. Tudi Jernej H. se je odlikoval v tem sportu. Bil je na librarijski konferenci, kjer je dvakrat vprašal za besedo in jo dvakrat dobil ter dvakrat govoril (kakor on pač zna), potem pa so neke zmazali skupaj "dopis" z njegovim podpisom, v ta "umotvor" pa so natrpali laži, kakor da jim je resnica največja uganjka na svetu. Ljudje s kukavičjo taktiko ne znajo delati drugače. Seme, ki ga sejejo, ne bo rodilo sadov, vsaj ne takih kakršne oni pričakujejo.

Pred nekaj tedni smo mislili, da bi jih bilo dobro malo prikazati v debati, potem pa smo prišli do prepričanja, da se z ljudmi, katerim je resnica toliko kot kepa blata na cesti, ne izplača pregovarjati.

Kot znano, bo v nedeljo 30. marca konferenca soc. klubov JSZ. v Broughtonu. Skrbite že sedaj, da boste gotovo zastopani.

Naše konference so se izkazalo za zelo uspešno agitatorično sredstvo. Ob enem pa nam vedno bolj gladijo pota za sodelovanje klubov JSZ. v tem delu Pennsylvanije.

Enako važno, kakor pridobivati nove člane v klube, je širiti naše glasilo "Proletarca". Vedno bolj prodira med naše delavstvo spoznanje, kako potreben je "Proletarec" za socialistično agitacijo.

Nasprotniki lahko rujejo kolikor hočejo, resnico lahko tlačijo v blato laži kolikor jim drago, ampak naše gibanje gre naprej in resnica ostane resnica, tudi če jo kdo obmetava z blatom.

JOHN JEREB, tajnik Konference soc. klubov JSZ. v Pa.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri popoldne. — Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

Shod soc. kluba v Pursglove, W. Va.

PURSGLOVE, W. VA. — V soboto 15. marca priredi socialistični klub št. 228, JSZ., veselico, na katero vabimo vse tukajšnje in okoliške rojake in rojakinje.

V nedeljo 16. marca priredi naš klub shod, ki se bo vršil ob 2. popoldne v Pursglove Hall. Govoril bo s. Anton Zornik iz Herminie, Pa. Po shodu bo seja našega kluba. Na somišljenike apeliram, naj se mu pridružijo in pomagajo aktivnim sodrugom pri delu za socializem. — ANTON MASLO.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 21. februarja 1924.

Tajnik Pogorelec otvori sejo ob 8. zvečer. Za predsednika izvoljen Frank Alesh. Navzoči: Alesh, F. S. Tauchar, Lucich, Bojanovich, Godina, Zajec, Novak in Pogorelec. Od prosvetnega odseka JSZ. John Olip; od upravnništva Slabe.

Zapisnik prejšnje seje se čita in sprejme.

Dopisi: Čita se dopis družbe Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, v katerem vabijo JSZ., naj pošlje zastopnika na otvoritveno slavnost Doma. Sledi razprava, v kateri se pojavi mnenje, da je čas kratek, kajti otvoritev bo 1. marca. Zajec pravi, da je na programu toliko govornikov, da ne bodo mogli priti vsi na vrsto, zato bi naš govornik ne mogel napraviti tistega utiska, kakor bi ga mi želeli, tudi če bi nastopil na odru. Na govorniškem sporedu je po njegovem mnenju preveč političarjev starih strank, zato je boljše, da ne pošljemo govornika. Tauchar je mnenja, da bo naša reprezentacija na otvoritveni slavnosti koristila ugledu Zveze. K stvari govore tudi drugi, nakar je zaključeno, da se zadevo prepusti klubu št. 27 v Clevelandu, ki lahko izvoli zastopnika v imenu J. S. Z., ako se mu zdi potrebno in izvedljivo.

Klub št. 235, Sheboygan, Wis., poroča v svojem pismu, da bo koncem aprila priredil veselico in shod, in želi, da pošljemo za to priliko govornika. Sklenjeno, da se govornika pošlje, tajniku pa se prepusti, da v sporazumu s klubom stvar uredi.

Čita se dopis iz gl. stana soc. stranke, v katerem pojasnujejo vzroke za preložitve konvencije, ki se bo vršila 6. julija v Clevelandu. V dopisu je ob enem pojasnjeno stališče stranke z ozirom na konvencijo "Konference za progresivno politično akcijo," ki se bo vršila 4. julija, in na kateri bo zastopana tudi soc. stranka s svojimi delegati. Stranka bo na svoji konvenciji nominirala predsedniškega in podpredsedniškega kandidata, za slučaj pa, da prej omenjena Konferenca ustanovi federativno stranko ameriških unij, se ji bo pridružila tudi soc. stranka in sprejela skupne kandidate, kolikor se tiče predsedniškega in podpredsedniškega kandidata. Ob enem pa naša stranka vrši kampanjo za nominiranje svojih kandidatov v senat, kongres, za gubernije, in v lokalne urade. Naša glasovnica bo povsod zavarovana s kandidati soc. stranke in unij, ki simpatizirajo in sodelujejo z nami.

Godina predlaga, naj se dopis sprejme na znanje, razpravo o tej točki pa naj se odloži na prihodnjo sejo. Zajec poroča, da je bil na konferenci socialistov okraja Cook, na kateri je podal svoje poročilo s. Snow, član stranke eksekutive, o sklepih seje in konferenice v St. Louisu. Omenja, da je Proletarec o teh sklepih poročal, tako da je naše članstvo informirano o zaključkih.

Tauchar govori k stvari in predlaga, naj se zaključke eksekutive odobri. Sod. B. Novak podpira predlog in mu dodaja, naj se o stvari, ker je važna, vseeno razpravlja na bodočih sejah. Godina zagovarja svoj predlog. Tavčarjev predlog z dodatkom sprejet.

Čita se dopis iz gl. stana stranke glede volitev delegatov za strankino konvencijo, na katero je naša Zveza opravičena poslati tri zastopnike. Godina predlaga, da se dopis sprejme in da zveza izvoli tri delegate. Sprejeto. Ker navadno zastopa na strankinih konvencijah našo Zvezo tajnik, se ga proglasi za delegata. Nadalje sta bila predlaga sodruga Lučič in Zajec. Lučič odkloni, izvoljen je bil soglasno Zajec. Tretjega delegata izvoli klub št. 27, kateremu da poverilnico JSZ. Tajnik pa naj v tem smislu sporoči klubu št. 27 v Clevelandu.

Poročilo tajnika. — Pogorelec pravi, da ker bo po tej seji še seja upravnega odbora Proletarca, ni izdelal podrobnega poročila o aktivnostih v Zvezi. Nov klub se je ustanovil v Cliff Mine, Pa., s 14. člani. Udeležil se je sej prosvetnega odbora, ki je izdelal vprašalno polo za klube, da se dobi statistiko, oziroma sliko o prosvetnem delu, ki se ga vrši v področju klubov JSZ. Prečital jo bo pod točko razno. Zadnje čase se je priglasilo več somišljenikov, ki bi radi pristopili k JSZ. kot člani *At Large*. Ker ni nikjer določeno, da li imajo taki člani plačati pristopnino in koliko, želi, da ta seja napravi primeren zaključek.

Lučič pravi, da nima ničesar proti poročilu, želi pa, da naj bo v bodoče obširnejše. Poročilo tajnika se sprejme na znanje.

Razno. Prečita se vprašalna pola, naslovljena klubom, ki jo je izdelal prosvetni odsek. Zajec pravi, da je preveč vprašanj, ki se tičejo delovanja na dramskem polju, pa premalo onih, ki bi polagala važnost na predavanja, shode itd. Glede razmnoževanja vlog je mnenja, da bi delo vzelo mnogo časa, ki ga vslužbencu v uradu nimajo. To bi bilo raditega zvezano s stroški, o čemur je treba razpravljati. Vprašalna pola se z malimi popravki odobri.

Tauchar poroča, da sta z Lučičem izdelala obris načrta za nakup lastnega poslopja za urade Proletarca in J. S. Z., katerega bosta objavila v diskuzijo članstvu. Zajec pravi, da je to priporočljivo in ob enem predlaga, da se člani eksekutive udeležijo diskuzijske konference, ki se bo vršila v ta namen, da dobimo več vpogleda in se zedinimo, ako mogoče, za enoten načrt. Konferenca se bo vršila 14. marca v Chicagi.

Na podlagi tajnikovega vprašanja v njegovem poročilu se sklene, da morajo člani, ki pristopijo direktno k Zvezi, plačati 25c pristopnine.

Tajnik poroča, da je sodruginja Frances A. Tauchar pripravljena iti na agitacijo za Proletarca in J. S. Z. v Kansas. Omenja, da bi bilo zelo potrebno da se jo pošlje in vprašuje glede potnih stroškov agitatorice. Sklenjeno, naj konferira s sodruginjo F. A. Tauchar v tej stvari in se z njo dogovori glede pokritja potovalnih stroškov.

Diskuzija o bodočem zboru JSZ. — Zajec pravi, da se glasoma naših pravil vrši naš zbor 30 dni po konvenciji soc. stranke. Ker bo letošnja konvencija pozna, to je v začetku julija, pravi, da je v interesu naše agitacije, ako se skliče naš zbor takoj po konvenciji stranke, in predlaga, naj se V. redni zbor JSZ. prične 11. julija. Po kratki razpravi je bil predlog sprejet.

Alesh priporoča, naj se prične takoj razpravljati o točkah, ki pridejo na dnevni red zbora. Govori o

vprašanju tujerodcev in o obrambnih kampanjah in akcijah proti elementom, ki skušajo ustaviti, oziroma zelo omejiti naseljevanje iz naših krajev in drugih dežel, iz katerih naseljenci niso dobro došli v to deželo. Omenja tozadevni referat in resolucijo, sprejeto na IV. rednem zboru JSZ. in predlaga, naj se spiše resolucijo, v kateri bodo točke v obrambo tujerodcev, katero se naj predloži prihodnji konvenciji soc. stranke. K stvari govore Godina, Zajec, Lučič in Tauchar. V odbor za sestavo te resolucije so izvoljeni Slabe, Lučič in Zajec.

O nadaljnjih korakih, ki jih bo zavzela JSZ. v obrambo tujerodcev, bomo razpravljali na bodoči seji.

Tajništvo J. S. Z.

Izčrpek zapisnika Z. S. O. v Chicagi.

dne 14. februarja 1924.

Čikaškim Slovencem je večinoma znano, da se je prošlo leto ustanovila organizacija z imenom "Zveza slovenskih organizacij v Chicagi", katere namen je delati za celokupne interese naše naselbine, kot širiti prosveto, dajati poduk za dobivanje državljanstva, braniti interese naših rojakov in tujerodcev sploh ter delovati za gradnjo Slovenskega doma v Chicagi.

Za člane Z. S. O. se smatra vsako slovensko društvo v naši naselbini, ki prizna naša pravila in prispeva določeno članarino. Sedaj spada v Z. S. O. trinajst podpornih in drugih društev. Apeliramo tudi na druga, da pristopijo v Z. S. O. v Chicagi. Ako se boste vsi zavzeli za cilje, ki jih goji Z. S. O., jih bomo v vztrajnostjo in požrtvovalnim delom tudi dosegli.

Seja dne 14. februarja je bila dobro obiskana in na dnevnem redu so bile živahne razprave, posebno o ideji za Slovenski dom, ki ga naša naselbina zelo potrebuje in ga mora imeti, ako se hočemo otresti odvisnosti od tujih dvoran. Ako se ozremo na druge narode, vidimo, da imajo svoje domove, čitalnice in druge ustanove, kakršnih mi še nimamo. Ako vaše društvo še ni v Z. S. O., zaključite na prihodnji seji, da hočete postati član in izvolite zastopnike, ki bodo redno prihajali na seje. Naloge ki jih imamo so velike, toda z združenimi močmi jih bomo zmogli in dosegli cilj, pred vsem naš Dom.

Predsednik ZSO. je poročal, da je bil v javni mestni knjižnici, kjer so mu povedali, da je nabavila večje število slovenskih knjig potom posredovanja Z. S. O., ki so na razpolago čikaškim Slovencem brezplačno. Čim več ljudi bo seglo po slovenskih knjigah, toliko bolj jih bo javna knjižnica nabavljala.

ZSO. daje vsak pondeljek brezplačen pouk prosilcem za državljanstvo. Kdor se hoče poučiti o ustavi Zedinjenih držav in drugih rečeh, ki jih mora znati prosilec, naj se zgleda pri tajniku ZSO. bratu B. Novaku, ali pa pride v dvorano SNPJ. ob pondeljkih zvečer, ko se obdržuje šola.

V listih smo že sporočili, da je bila članarina povišana, kar so včlanjena društva sprejela brez ugovarjanja na znanje. Društvo "Zarja" je n. pr. izjavilo, da je pripravljeno plačevati večje prispevke in da bo radovolje pomagalo z gmotnimi doneski kolikor največ bo v njegovi moči. Tudi drugim društvam, ki se zanimajo za delovanje ZSO., je enako ležeče na tem, da se prične z resnim delom v čim večjem obsegu.

Slovenci v Clevelandu so otvorili svoj dom, ki je v ponos njihovi naselbini. Ako se bomo zavzeli, ga bo imela tudi naša naselbina, in to je naš glavni cilj. Kar potrebujemo, je več zanimanja in zadnja seja je pokazala, da to zanimanje raste.

Ustanovljen je fond za gradnjo Slovenskega doma v Chicagi, v katerega se sprejemajo prostovoljni prispevki. Ves denar bo naložen v fond za dom v Adams State banki. Kakor hitro bo vsota višja, bodo odborniki pod poroštvom in varnost vloge bo popolnoma jamčena. V slučaju, da načrta ne bi mogli izvesti (želeti je da ne pride do tega), bodo vsote povrnjene prispevateljem.

Vloge se ne bo moglo dvigniti brez predsednika, tajnika in blagajnika ZSO. Varnost vloge bo zasigurana še s posebnim dogovorom, ki bo narejen z banko, tako da vsote ne bi mogel nihče dvigniti za gotov termin.

Zaključek zadnje seje je, da kdor izmed zastopnikov se ne udeleži dveh zaporednih sej, ne da bi imel opravičljiv vzrok za odsotnost, bo njegov mandat razveljavljen, prizadetemu društvu pa bo sporočeno, naj izvoli drugega člana na njegovo mesto. Seje ZSO. se vrše vsak drugi četrtek v mesecu ob 8. zvečer v Narodni dvorani. 18. cesta in S. Racine Ave.

Zastopniki, vpoštevajte ta naznanila in prihajajte na seje.

MARTIN MIHELICH, zapisnikar Z. S. O.
v Chicagi.

Madžarska reakcija zatira radikalno časopisje.

V inozemstvu, večinoma v Nemški Avstriji, Čehoslovakiji, Rumuniji in Jugoslaviji, se nahaja okoli 100.000 ogrskih političnih beguncev. Ti so izdajali na Dunaju svoj list "Besci Magyar Ujsag", ki je služil za tribuno raznim radikalnim in liberalnim strujam. Pred kratkem je prenehal izhajati, ker so ga nekatere sosedne države na željo ogrske vlade prepovedale cirkulirati. Pred nekaj meseci je moral radi istih vzrokov prenehati izhajati socialistični list "Joexco". Ogrski politični begunci so sedaj brez svojega glasila.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tej pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

GOLGATA,

drama v treh dejanjih, spisal Sergjan Tučič,
je zadnja igra, ki jo vprizori dramski odsek kluba
štej. 1 v tej sezoni.

Vprizorjena bo

v nedeljo 6. aprila ob 3. popoldne v dvorani ČSPS.
na 18. cesti (blizu So. Racine Ave.)

VSTOPNINA: 75c za osebo.

Godbene točke bo izvajal Kufrinov orkester.

Duhoborci se vračajo v Rusijo.

Duhoborci so ruska verska sekta, ki se je pred leti izselila iz Rusije v Severno Ameriko. Carska vlada jih je zatirala radi njihove vere in verskih obredov. Kakor mnogo drugih preganjanih verskih sekt, so tudi duhoborci našli zavetje pred vlado svoje dežele na ameriškem kontinentu. Priselili so se v Zadinjene države, kjer pa jim sreča ni bila mila. Ameriške oblasti so jih ovirale pri izvrševanju "verskih dolžnosti", češ, da so nekateri obredi duhoborcev nemoralni. Kakor mormonci, so se tudi duhoborci umikali proti zapadu, prišli v Severno Dakoto, in potem v Kanado. Mormonci pa so našli svoje zatočišče v dolini ob reki Jordan v teritoriju, ki je danes znan kot država Utah.

Duhoborci so ustanovili svojo končno kolonijo v Kamsacku, Saskatchewan, Kanada, kjer so jim ka-

nadske oblasti pustile precej avtonomije. Danes šteje njihova kolonija okoli devet tisoč stanovnikov. Pečajo se s poljedelstvom.

Po padcu carizma se je med njimi pričela agitacija za povrnitev v Rusijo. Predstavniki struje, ki je za povrnitev v Rusijo, so se pogajali s sovjetsko vlado, katera jim je obljubila, da jim bo priznala versko svobodo in dala vso avtonomijo v lokalnih zadevah. Okoli tri tisoč duhoborcev je sklenilo, da se izselijo v Rusijo. Prodali so svoja posestva, za katera so dobili približno sedem milijonov dolarjev, in si najeli parnik, ki jih bo odpeljal iz Montreala na mejo Rusije. Do Rusije bodo plačali vse stroške sami. Sovjetska Rusija jim bo dala zemljo, duhoborci pa so se zavezali, da bodo dajali ruski vladi šestino svojih pridelkov. Duhoborci so dobri kmetovalci, ki znajo vporabljeni moderne načine za obdelovanje zemlje in spravljanje pridelkov.

PROLETAREC MAJSKA IZDAJA 1924.

LETOS izide devetnajsta majska izdaja "Proletarca". Skromna je bila prva leta, toda je rastle leto za letom, kakor je rastle "Proletarec" in kakor se je jačala in širila Jugoslovanska Socialistična Zveza. Devetnajst let trdega dela je rodilo svoje sadove!

Naše majske izdaje tekom zadnjih let se lahko kosajo z vsako podobno publikacijo v mednarodni socialistični literaturi. Majska izdaja Proletarca l. 1923 je žela splošno priznanje, ne samo med delavstvom v Ameriki, ampak tudi v Evropi.

Uredništvo se bo potrudilo, da bo letošnja majska izdaja še nadkrilila dosedanje po vsebini in ilustracijah. Uprava bo storila svojo dolžnost v agitaciji za naročila. Vi, sodrugi in somišljeniki, pa storite svojo!

Skrbite, da ne bo naselbine, v katero ne bi prišla letošnja majska izdaja. Apeliramo na soc. klube, kulturne organizacije, podporni društva in posameznike, da naroče po večje število iztisov majske izdaje Proletarca, ki izide ob času, tako da jo bodo imeli naročniki v rokah pred prvim majem.

Proslavimo delavski praznik, praznik mednarodnega bratstva, praznik solidarnosti delavskega ljudstva na načine, ki bodo vredni našega dela, naših stremeljenj in naše borbe proti družabnemu sistemu kakršn je!

Z majsko izdajo imamo okoli tisoč dolarjev stroškov. Sama naročnina jih navadno ne pokrije. Zato nabiramo tudi oglase. Sodrugi zastopniki, potrudite se dobiti število oglasov v vaših naselbinah, s katerimi boste pomagali kriti stroške majske izdaje. Pišite upravništvu po potrebne tiskovine in navo-

dila. Pomnite, da čim večji bodo dohodki, toliko večji obseg bo imela majska izdaja Proletarca.

Zavzemite se: 1.) Vsak slovenski, da, vsak jugoslovanski delavec v vaši naselbini mora dobiti v roke letošnjo majsko izdajo Proletarca. 2.) Vsak trgovec, ki je odvisen od vas, mora imeti svoj oglas v majski izdaji Proletarca.

Posljite naročila za majsko izdajo pravočasno, vsaj do 19. aprila.

CENE ZA MAJSKO IZDAJO SO SLEDEČE:

Posamezen iztis	\$.15
10 iztisov	1.25
25 iztisov	3.30
50 iztisov	6.00
100 iztisov	11.00
250 iztisov	26.00
500 iztisov	45.00
1000 iztisov	80.00

Posameznikom priporočamo, naj naroče toliko iztisov kolikor morejo, bodisi dva, tri, pet itd. Ako žele, nam lahko pošljejo naslove tistih, katerim jo hočejo naročiti, in mi jim bomo poslali list direktno.

Podprite majsko izdajo Proletarca tudi z gmotnimi prispevki. Naša želja je, in vaša tudi, da proslavimo naš praznik čim dostojnejše. Priredimo shode, sestanke in druge priredbe, na katerih bomo dobili nadaljnih moči za pot k našemu vstajenju, vstajenju mednarodnega proletariata. In eden načinov za uspešno proslavitev našega praznika je, da razširimo majsko izdajo Proletarca v še večjem številu kakor dosedanja leta.

Za upravništvu "Proletarca"
ANTON SLABE.

Socialistična stranka v Franciji postaja jačja.

Malo močnih socialističnih strank je tako trpelo radi povojnih razkolov, kakor francoska socialistična stranka. Komunisti so se polastili njenega glavnega dnevnika in mnogih drugih institucij, v strokovnih unijah je divjal notranji boj in delavsko gibanje kot celota je šlo navzdol. Francoska reakcija je vodila svojo imperialistično politiko ne da bi naletela na kako večjo opozicijo med zavednim delavstvom, ker je bilo slednje zaposleno s frakcijskimi boji. Že l. 1922 se je pričela situacija v socialistični stranki obračati na bolje. Pri raznih občinskih volitvah, pri dopolnilnih volitvah za poslance in pri volitvah za senatorje so socialistični glasovi stalno naraščali, medtem ko so komunistični padali.

Ko se je delavstvo borilo med seboj, je takratni ministerski predsednik Clemenceau usilil svoj reakcionarni volilni sistem, ki je prikrojen v prilog buržvaznih strank. Kljub temu volilnemu redu beleži socialistična stranka v številu članov, volilcev in mandatov skozi zadnjih par let stalen napredek. V tem letu je izvolila dva nova senatorja, dasiravno se jih voli na zelo kompliciran način, indirektno, potom zaupnikov. Socialisti so dobili pri teh volitvah tri tisoč glasov, komunisti pa štiri sto.

Narodi se pomikajo zelo počasi po cesti napredka. Stari običaji, preperle tradicije, mrznje, sovražtva in zavist jih drže v njihovem počasnem toku.

Kooperative ruskih železničarjev.

Iz novemberske izdaje železničarskega lista "The Locomotive Engineers Journal" posnemamo:

Kooperative ruskih železničarjeve imajo trgovine v vseh večjih krajih, kjer stanujejo železničarji, katerih je v Rusiji okoli 1,100,000. Skoro polovico svojega zaslužka potrošijo v svojih združnih prodajalnah. Transportna sekcija Vseruske kooperativne zveze ima tovarno za obuvala, ki izdelava deset tisoč parov čevljev na mesec, svojo strojarno, oblačilno tovarno, tiskarno in knjigoveznicu. Produktivni stroški v teh tovarnah so manjši kot pa v tovarnah, ki jih lastuje državni trust. Ruski železničarji prejema na podlagi sedanje valute 25% manj plače kakor pred vojno, toda njihove kooperative so jim omogočile, da živijo boljše kakor pa pred l. 1914.

Te podatke je povzel po raznih ruskih virih Laurence Todd, korespondent za Federated Press.

Tvoj list in tvoja stranka te potrebuje — kakor potrebuješ ti stranko in list. Pristopi k Jugoslovanski Socialistični Zvezi in naroči "Proletarca".

Finančna sila tega zavoda
Vam jamči vseobčo sigurnost.

SLOVENC V AMERIKI

otroci — njih roditelji — in roditelji teh, poverjujejo svoje bančno poslovanje našemu zavodu — in vsak izmed njih ceni uspeh svojega neprestanega stika s to največjo jugoslovansko banko v Zedinjenih državah.

In vi, ki pri nas ne vlagate, niti ne investirate, brez razlike kje stanujete, prepričajte se, da je za Vas najuspešnejše, ako poverite Vaše bančno poslovanje nam.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulica,
CHICAGO, ILLINOIS.

Pošiljamo denar v staro domovino najceneje in najhitreje. **PRODAJAMO PAROBRODNE LISTKE** za vse prekomorske črte v Jugoslavijo in nazaj. Izdelujemo tudi syedochbe (affidavits) za naseljence.

Knjige! Knjige!

Velika izbira slovenskih in angleških knjig. Prečitajte cenik knjig in si jih naročite od Proletarca.

Največja zaloga boljših književnih del.

LOUIS KVEDER

(200 Walsh Bldg.)

434 Diamond St.,
PITTSBURGH, PA.

Izdelujem pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, teste in vsa v notarski posel spadajoča dela.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HIŠE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE		MLEKARSTVO, s črticami o živinoreji s slikami75
VZORI IN BOJI, črtice, vezana ..	1.50	ANFISA, (Leoid Andrejev), broširana ..	.50	NALEZLJIVE BOLEZNI35
ZABAVNA KNJENICA, zbirka povesti in črtic, broširana ..	.65	BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	NARODNOGOSPODARSKI HSE-JI25
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana ..	.75	CARLJEVA ZENITEV-TRIJE ZENINI, (F. S. Tanchar), dve šalo-igrice, enodejanke, broširana ..	.25	NAS JEZIK, (Dr. J. Glenar), vezana ..	.45
ZAJEDALC! (Ivan Melek), pevest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75	DNEVNIK, veseligrice v 2 dejanjih ..	.30	NAS SADASNJI USTAVNI POLOZAJ75
ZA SREČO, povest, broširana ..	.45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60	O KONSUMNIH DRUŠTVIH ..	.10
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana ..	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana ..	.60	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana ..	.40
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana ..	1.20	KASLIJA, drama v 3 dejanjih ..	.75	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE, (I. Zorec), broširana ..	.40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	POGLED V NOVI SVET70
ZVONARJEVA HOI, povest, broširana ..	.65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	POLITICNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana ..	1.00
ZENINI NABE KOPENELE, (Rade Murnik), broširana ..	.30	NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana ..	.35	POSTREŽBA BOLNIKOM, s slikami ..	.35
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana ..	.35	PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida), vezana ..	1.15
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana ..	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	RASTLINSTVO NASIH ALP, (F. Seidl) ..	.95
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana ..	2.00	ROMANTIČNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ..	.85	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar) ..	.35
JOS JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan ..	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih ..	.50	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditijs) broširana ..	.45
II. zv. vezan ..	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno ..	2.00
III. zv. vezan ..	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana ..	1.00	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Oswald), broširana ..	.50
IV. zv. vezan ..	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITICNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.		SPOJ-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba ..	.40
V. zv. vezan ..	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata ..	.20	SRSKA POŠTNIČICA, (J. T.) ..	.50
VI. zv. vezan ..	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI RESEDNIAK, (Dr. J. F. Kera) ..	5.00	SRETNJA KUHAČICA, broširana, \$1.00, vezana ..	1.25
PESMI IN POBELE.		DEMOKRATIZEM IN ZENSTVO, (Alojsija Štebi) ..	.10	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K., broširana ..	.50
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana ..	1.00	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana ..	1.25	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike ..	.10
MLADA POTA, (Oton Zupantič), pesmi, trda vezba ..	.75	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled ..	1.00	V NOVO DEŽELO, (E. K.) broširana ..	.25
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana ..	.90	KATOLIŠKA CERKEV IN SOCIALIZEM ..	.25	VOLJA IN DEJANJE, (psihološki analiza) ..	.25
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba ..	.50	KDO UNISUJE PROLETAJNJE V MALEM ..	.20	ŠADEVNA PRODAJALNA ALI KONSUM ..	.10
POBELE, (Fran Levstik), vezana ..	.90	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels) ..	.20	ZAKON BIOGENESIJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.) ..	1.50
POHORSKE POTI, (Janjo Glaser), broširana ..	.35	KRATKA SRSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Menecj) ..	.25	ZA STARO PRAVDO, (Fran Erjavec) ..	.50
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana ..	.45	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pire) ..	.40	ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNSKIH IZRAZOV, (J. Beslaj) ..	.30
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (O. Golar), vezana ..	1.20	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana ..	2.00	ZDRAVJE, zdravstvena revija za pouk o zdravstvu in zdravljenju, letnik 1921, broširana \$1., trde vezana ..	1.50
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mahchar), vezana ..	1.10			ZDRAVJE, jan., feb., mare, april in maja izdaja letnika 1922, vsaka po ..	.10
SLOVENSKA NABODNA LIRIKA, poezije, broširana ..	.65			ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec) ..	.25
SOLNCE IN SENČE, (Ante Debeljak), broširana ..	.50				
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana ..	.25				
SREŠKE PESMI, (Peter Beznuš), trda vezba ..	.50				
TREBVLJE, (Tone Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana ..	.75				
TRISTIA EK SIBERIA, (Vojislav Mole), vezana ..	1.25				
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupantič), pesništvo, broširana ..	.40				

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. sv. 85c; II. sv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1923, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na depisicah, 2 na 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA , (Cankarjeva številka) ..	10
KRES , revija, l. 1922, št. 9-10..	25
KRES , revija, l. 1922, št. 11-12..	25
KRES , kulturni mesečnik, l. 1923, št. 2-3-4 ..	40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. KAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) ..

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki

TRJE LABODJE, ilustrirana revija

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM , (Geo. Plechanoff), vezana ..	60
ANCIENT LOWLY , (G. Osborne Ward) dve knjige, 1312 strani, vezane ..	5.00
ANCIENT SOCIETY , (Lewis H. Morgan), vezana ..	1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana ..

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS", (David Karsner), vezane v platne ..

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana ..

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana ..

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana ..

IOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana ..

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana ..

IMPERIAL WASHINGTON, (E. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba ..

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicških klavnice ..

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) ..

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana ..

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz sodnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba ..

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana ..

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana ..

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani ..

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana ..

REPUBLIC OF PLATO, vezana ..

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana ..

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana ..

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana ..

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana ..

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana ..

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana ..

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba ..

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana ..

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) ..

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese ..

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) ..

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platne ..

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota ..

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana ..

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana ..

Narodilom priložite poštne ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne prosto. Klubom in štalcem, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

KAKOR NAŠE POSTAVE.

James Maining, prvi predsednik Brown univerze, je rekel l. 1789: "Naše postave so postale tako mnogoštevilne da dostikrat stane človeka sto dolarjev, da dobi za šiling pravice, in še tedaj je včasih ne dobi." Po stoletih ni položaj ni boljši, toda še veliko težavnejše je, napraviti si čisto razsodbo, kadar čitamo današnje časnike. In prav je rekel St. John Ervine: "Izobražena oseba je tisti človek, ki zna čitati časnike in se ne da zapeljati." Čitate o mnogih žledčnih zdravilih, zapravite pa lahko precej dolarjev, ne da bi dobili za šiling vrednosti pomoči. Izobražen človek pa ve, da je Trinerjevo zdravilno grenko vino zdravilo, na katerega se lahko popolnoma zanese v slučajih žledčnih neredov, kot: slab tek, zaprtje, glavoboli, nervoznost ali splošna pobotost. V januarju nam je pisal Mr. Feliks Zibulak iz Leross, Sask. Canada: "Že od leta 1908 rabim Trinerjevo zdravilno grenko vino s popolnim zadovoljstvom. Vidim, da je najboljšo zdravilo, ki sem ga kedaj rabil in ne maram biti brez njega." Vaš lekarnar ali trgovec z zdravili ima tudi Trinerjev Liniment, izvrstno zdravilo

zoper revmatizem, neuralgijo ali bol v križu. Če ne morete dobiti Trinerjevih zdravil v vaši sosesčini, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbere raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.